

Một Chiều Cuối Năm

Có lẽ không chỉ riêng tôi, người Việt Nam dường như ai cũng có ít nhiều cảm xúc kỷ niệm về những ngày cuối năm, khi Ông Táo sắp về trời, năm cũ sắp qua nhường cho năm mới Tết đến. Đã xa xứ hơn hai mươi năm, trong tâm trí tôi, dường như nắng vàng hơn vào những chiều cuối năm, nhuộm màu vàng luyến tiếc khi mình chợt nhận ra rằng ngày tháng trôi nhanh như thoi dẹt cửi, mình sẽ già thêm một tuổi, những ngày vui trong năm qua mau, trong khi những nỗi buồn vu vơ dường như còn đọng lại mãi tới cuối năm ...

Tuy vậy, trong cái buồn nhẹ nhàng thi vị vàng vọt ấy, tôi cũng còn nhớ những niềm vui rạo rực về những ngày tết năm xưa trong ký ức mình. Nhớ về những ngày ở Huế, khi những cơn mưa phùn bắt chợt rơi rơi, nhẹ nhàng như cái lạnh se se của mùa Xuân báo hiệu ngày Tết sắp đến. Không khí trong nhà nhộn nhịp hẳn lên, mọi người bắt đầu tất bật chuẩn bị đón mừng một năm mới hy vọng an khang thịnh vượng hơn. Từ đầu tháng Chạp, mẹ tôi đã nhắc nhở người trong nhà mua sắm quà Tết, các loại bánh mứt, đồ khô... Riêng về những chiếc bánh chưng bao giờ cũng được mẹ tôi sửa soạn thật cầu kỳ, chu đáo. Vào khoảng 22 tháng Chạp, mẹ cho người nhà lựa kỹ từng rá đậu xanh, cà vỏ, đem ngâm nước cho bung lớp vỏ bên ngoài rồi đem sàng sảy sạch sẽ. Từng bó lá chuối, lá dong tươi xanh mướt chặt dưới bờ hồ quanh nội thành mà mẹ đã

nhấn người quen đặt mua được rửa sạch và xếp gọn gàng từng lớp. Cầu kỳ nhất là những ống nứa được ngâm trong bể cạn vài ngày rồi tước chẻ thành sợi để gói bánh. Những rổ nếp ngon trắng phau phau mà mẹ đã cất công đặt mua từ làng ngoại ô ngoài thành phố, những thớ thịt heo tươi rói còn nóng hôi từ lò thịt mang về được ướp gia vị thơm phức... tất cả làm mọi người cảm thấy nôn nao cho ngày thiêng liêng sắp đến. Khi mọi thứ cần thiết đã được chuẩn bị sẵn sàng, cả nhà quây quần ngồi gói bánh tết bánh chưng dưới mái hiên rộng. Thường thường vài chiều trải dài mới đủ. Ngồi chiêm chệ giữa đám đông là bác họ tôi, vị niên trưởng giỏi tay nghề được mời từ ngoài làng họ vào, bác chỉ dẫn mọi người cách gói bánh tết tận tường, đổ nhân đậu nếp trên những miếng lá chuối xanh cho cân đối, làm sao thắt dây lạt cho chặt ... Đôi lúc, ông bà cô di chú bác tôi cũng ghé thăm dịp này, bà con giòng họ có dịp huyền thuyên kể chuyện làng nước xưa rồi nay, nỗi gian lao thời chinh chiến tản cư, rồi chuyện vui thời bình nghe rôm rả vang cả nhà. Những “nghệ nhân” ngồi gói bánh theo dây chuyền, những bàn tay thoăn thoắt trải lá chuối, múc đỗ nếp đậu, bỏ nhân thịt hay chay, cuốn lá rồi thắt dây lạt. Ông tôi thỉnh thoảng ghé xem, tòm tòm cười, đôi lúc thêm thốt vài câu dí dỏm cho câu chuyện làng họ thêm mặn mà tinh thần. Đây cũng là dịp cho anh chị em tôi học hỏi làm bánh trái (và phá phách), nghe chuyện giòng họ

làng nước. Tôi tuy còn nhỏ, cũng được phép gói một vài đòn bánh nhỏ nhỏ, loay hoay mãi với phân buộc dây, mà lòng phập phồng lo sợ đậu nếp xáo trộn tùng phèo trong đó, cả một công trình tí hon ngày Tết.

Tết Đông Xuân ở Huế, những ngày nắng ráo rất quý cho người nhà phoidưa hành tỏi làm dưa món, rải trên những cái bệ (thúng tre đan thưa) được đặt lật úp ngoài sân vườn, tránh đàn gà mẹ con nhảy lên mổ phá. Lỡ có cơn mưa xuân lất phất bất ngờ, người nhà khiêng những cái bệ vào trong hiên nhanh gọn. Nếu không đủ nắng phơi khô dưa cải, người nhà đặt những cái bệ này trên những bếp than hồng ban đêm để sấy khô, cho kịp món dưa không thể thiếu được của ngày tết. Trong những đêm đông giá rét ấy, anh chị em ngồi quây quần suýt xoa quạt nhúm bếp than, rồi thỉnh thoảng nhón tay ăn bốc mứt sấy khô, vừa vui vừa ngon làm sao.

Nhắc tới tiết lập Xuân, vào dịp này tôi thường thích được giao việc trải lá mai. Tùy theo tiết trời mỗi năm, ngày trải lá do các người kinh nghiệm cây vườn quyết định, thường là ông ngoại hay cậu tôi, làm sao hoa mai hé nhụy vào chiều ba mươi tết thì tuyệt đẹp. Tôi kê ghế đầu kê mấy gốc mai vàng và mai tứ quý để trải lá. Khi rành tay, việc trải lá cũng hứng thú rồi đâm ghiền, tôi thoăn thoắt leo lên cây anh đào cổ thụ trước nhà lật sạch lá già. Nhìn xuống sân nhà đầy lá, nghĩ đến việc hốt lá cũng mệt đừ, thường thường làm vườn bỏ mớ kiểu “nửa chừng xuân” là thói quen của con nít như tôi.

Hành diện vì mình đã làm được việc người lớn, tôi thông thả đi tìm chỗ đánh một giấc như ông cụ non, ngủ say hồi nào không hay. Đến khi tỉnh dậy thì trời đã chập tối, nhìn xuống bếp, tiệp gói bánh đã tàn, người nhà đang chuẩn bị thùng thiếc, chất gạch củi để nấu bánh qua đêm, thường thường khoảng 15 đến 20 tiếng. Đối với anh em tôi, đây là dịp vui hiếm có, ngồi chơi với củi lửa, nghe tiếng than nổ tí tách,

tìm hơi ấm trong đêm khuya se lạnh, và tuyệt nhất là chế những món ăn dã chiến cạnh đồng than hồng như bắp khoai nướng than, đậu phộng tráng caramel đường đen dẻo queo, chè cháo ... Các anh chị tôi và bạn bè là học sinh Đồng Khánh, Quốc Học hay Hàm Nghi có dịp văn nghệ văn gừng đàn hát nhạc xuân với cây guitar thùng đơn sơ. Có những bản nhạc xuân đi sâu vào lòng người tùy vào thời điểm, bối cảnh quê hương ... Chợt nhớ bản nhạc gây ấn tượng đậm đà trong tôi vào giữa thập niên 1960s:

*Xuân đã về Xuân đã về
Kìa bao ánh Xuân về tràn lan mênh mông
Trên cánh đồng chim hót mừng
Đang thiết tha cùng đàn từng bay vui say
Xuân đã về Xuân đã về
Kìa ngàn hoa hé môi cười vui đón gió mới
Xuân đã về Xuân đã về
Ta hát lên câu ca mừng Xuân*

(Xuân Đã Về - Nhạc sĩ Minh Kỳ)

Tiếng ca hát của đám thanh thiếu niên tươi vui yêu đời quện với khói từ nồi nấu bánh lan tỏa khắp sân vườn sau nhà rồi theo gió nhẹ lãng trôi đi vào khoảng không mịt mù xa xa, nơi quê hương đang còn một thuở thanh bình...

Đêm càng về khuya càng lạnh, đám trẻ thừa thớt dần, công việc chêm củi lửa cũng chảnh mảng, người lớn như các cậu chú tôi bắt đầu tham gia cáng đáng trực chiến nồi bánh chưng bánh tét qua đêm. Những câu chuyện chiến trường, chuyện ma, chuyện đấu tranh sinh viên, chuyện tình ... của người lớn làm đám thanh thiếu niên hiếu kỳ nán lại thêm đôi lát. Lửa củi nấu nồi bánh bập bùng giữa những tiếng thì thầm, ri rả suốt canh khuya ...

Giật mình trở về thực tại khi vài đợt gió giật mạnh làm máy bay chao đảo lúc đang bay qua miền trung nước Mỹ, trên những cao nguyên đồi núi chập chùng, mà lòng cứ ngỡ như mình đang bay qua vùng trời Tây Nguyên và dãy Trường Sơn, lòng bồi hồi

khi nghĩ đến cảnh tết tha hương, thiếu nồi bánh tét bánh chưng, thiếu không khí nhộn nhịp chuẩn bị đón tết, nhớ làn khói bếp tỏa dần trong nắng lam chiều ... Lòng tự an ủi rằng mình sẽ về đến nhà trong vài tiếng đồng hồ nữa, nhưng không che kín nỗi buồn tẻ nhạt khi nghĩ đến hương khói ngày tết của đại gia đình, của giòng họ, của quê hương dấu yêu với nhiều kỷ niệm êm ấm ngày xưa ...

Nguyễn Tăng Minh

